

Ion CAZABAN

Ministagiune la „Ariel”

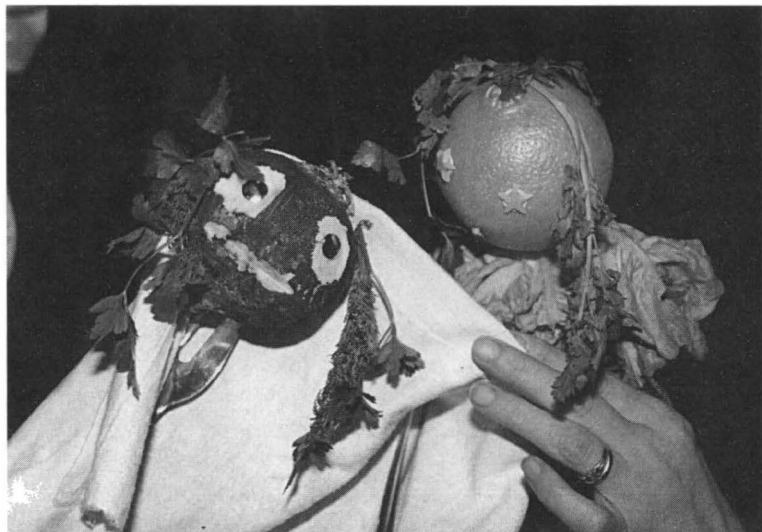
Câteva teatre din țară au bunul obicei de a organiza, la timpul potrivit, o ministagiune selectivă, prezentând cronicarilor acele spectacole pe care le consideră reușite demne de cunoscut sau doar încercări, la fel de elocvente, totuși, pentru preocupările lor creatoare. Unul dintre acestea este Teatrul de Animație „Ariel” din Tg. Mureș, teatru bilingv care, sub directoratul lui Gavril Cadariu, și-a extins zona de activitate, inițiativă benefică pentru formarea unei echipe flexibile, capabile să răspundă la solicitări stilistice diverse. Cele promise acum trei ani, la aniversarea teatrului, au căpătat formă scenică datorită unor artiști dotați, proveniți din animație, care și-au dovedit totodată resursele interpretative necesare spectacolelor experimentale, de „underground”.

De astă dată, celor nouă montări văzute în patru zile li s-a alăturat un „workshop” multi-etnic, reunind copii români, maghiari și romi, sub îndrumarea psihologului Lili Micheu, a actorilor Rudi Moca, Andi Brânduș, Kati Székely și a profesorului Samoilă Dondoșiu. Un demers profund justificat, urmărind să-i ajute pe copii să se cunoască între ei și pe ei înșiși prin joc. Într-o fază incipientă, ni

s-a oferit un program de cântece și dansuri specifice, completat cu exerciții de imaginație, axate pe elaborarea unor povestiri și propuneri mimice.

Morcovi, schelete, șoricei – așa am numi (adaptând titlul pus odinioară de Iordan Chimet!) paragraful dedicat unor izbutite spectacole de animație pentru copii și nu numai. Excelent a fost, ca inventivitate, umor vizual și bună dispoziție, *Frumoasa din pădurea adormită* (regia Gavril Cadariu), poveste ilustrată de „păpuși vegetale”. Un *Morcov* îl înfățișează pe împărat, domnind alături de împărăteasa *Pătrunjica*. La nașterea fetei lor, *Portocala*, au ursit *Cartoful*, *Ridichea* și *Țelina*. Prințul salvator va fi o *Banană*, călare pe un *Praz* – și toate se leagă amuzant, antrenând micuții din sală, invitați să guste și să-și spună părerea despre bucatele de la nunta *Portocalei*, să ia parte la petrecere.

Frumoasa din pădurea adormită

De altă factură, *Ivan Turbincă* (regia Mona Chirilă) este un fel de moralitate medievală, relatată hâtru cu obiecte animate și păpuși de o plastică pregnantă, mânuite la vedere de călugări înfășurați în glugi de capucini. Spectacolul – în care figurile rubiconde se opun celor scheletice (o *Moarte* grotescă, impresionantă) – pare inspirat de o iconografie de ev mediu transilvan.

La secția maghiară, spectacolul *Toți șoricelii iubesc cașcavalul* (regia Demeter Zuzsa) aducea amuzant în scenă conflictul dintre două familii de rozătoare, motiv pentru care iubirea tinerilor suferă oarecare amânări de la fireasca împlinire. S-ar putea spune: Romeo, Julieta și... cașcavalul, aliment aici important, constitutiv scenografic. În desfășurare alertă, se redau diferențiat și mobil sentimentele unor păpuși simpatice, perfect mânuite.

Spectacolele de altă modalitate și destinație au fost cam jumătate din numărul celor prezentate.

O schimbare neprevăzută a intervenit într-unul dintre ele, *Un câine andaluz* (regia Horațiu Mihaiu), din cauza unei defecțiuni tehnice care a dus la dispariția imaginilor de fond din filmul lui Buñuel. În această situație, a fost interesant să observăm tot ce s-a escamotat astfel, cum s-a schimbat poziția emoțională a spectacolului (comentat altă dată). Au rămas ralantiul oniric, lentoarea ireală a mișcării celor patru actori, ironia sesizabilă în schemele de dialog.

În regia autoarei, Alina Nelega, a avut loc premiera www.nonstop.ro, „cea mai bună piesă a anului 2000”, laureată la ultima gală UNITER. La lectură ni s-a impus ca o piesă-pamflet, caustică, provocatoare, agresând ce știm și ce nu știm, mai cu seamă minciunile convenționale din existența noastră cotidiană. Este un pamflet dramatic despre o tinerețe debusolată și o bătrânețe care nu înțelege că și-a pierdut tinerețea. Textul poate irita urechile și înfuria pe cei rușinoși din fire – eteroclit, bufon licențios, folosind un limbaj româno-englez, romângleza, cu trivialități funcționale, ce

denotă o mentalitate actuală. Ca regizoare, autoarea a adus câteva modificări și adăugiri piesei, căutând să sugereze, dincolo de superficiala cuvintelor, o dramă de întindere socială. O face prin interpretarea dată, prin semnificația unor momente și comentarii vizuale. În mare parte jucat în picioare, cu fața la publicul ce se confundă uneori cu ecranul unui calculator, spectacolul devine o tensionată încercare de a comunica, de a „naviga” împreună spre altceva (de „a navigândi”, în formularea lui Adrian Mihalache). Personajele sunt mai curând expuse schițat (de Roxana Marian, Radu Bânzaru, Serenela Mureșan, Monica Ristea-Horga). Majoritatea sunt în formare, nici nu simt bine cum sunt. Asta e drama lor. Doar *Ofițerul* (interpretat remarcabil de Nicu Mihoc) este mai „compus”, fixat biografic. Îl arată monologul solemn, grav, ușor melancolic. În comparație cu tinerii, el este singurul gata format și, implicit, terminat... Ca în teatrul oriental, actori cu machiaj straniu, în pelerine negre, servesc la rezolvarea unor momente sau comentează gestual. La sfârșit, vor intra ca niște lilieci enormi în ecranul-cadru din fundul scenei. În prim-plan rămâne doar un cuplu mângâind trist o păpușă blondă...

„Manifestul realismului oniric”, își recomandă coregraful Gigi Căciuleanu spectacolul *Jungle X*, pregătit ca invitat la Tg. Mureș. Un spectacol în care se amestecă tulburător elemente plastice și sonore de sorginte suprarealistă, futuristă, dadaistă, umor poetic, jocuri de cuvinte, manechine, simulacre zoomorfe, reminiscențe filmice (de la Charlot la Cocteau). Trupa teatrului, de la ambele secții, este angajată într-un amplu joc funambulesc, succesiune accelerată de imagini în care se poate întâmpla și combina orice, apariții „dintr-o cutie de minuni”. Obiectele, fantezele, costumele, așezate inițial în foyer, se vor aduna pe scenă, ca un inventar al spectacolului consumat. Acesta s-a desfășurat în trei capitole și în trei locuri: afară (zgomotos, agitat de controverse, de dispute, actorii fiind

Scenă din spectacolul *Jungle X*

răspândiți la balcon, la ferestre, la etaj, la grilajul porții), apoi în sală (lung ciclu de scurte poeme vizuale), ca să se încheie în ambianța de „undeground” (unde textele poetice scrise de Gigi Căciuleanu ne-au fost împărtășite cu maximă înțelegere de Monica Ristea-Horga și Nicu Mihoc).

Un nume încă puțin cunoscut este cel al tinerei regizoare Olga Barabas (poate pentru mine, dar cred că și pentru destui critici bucureșteni). Am avut prilejul, abia acum, să-i cunoscut câteva montări, printre care debutul în animație, cu *Alice în țara minunilor*, inspirat, de departe, de cartea lui Lewis Carroll. *Alice* se mișcă în peisajul unui cartier de blocuri și întâlnește marionete foarte reușite, ca *marea libelulă*, *șoricelul boxer*, *păsările flamingo*, *corbul*, *ariciul-minge*... Experiența artiștilor animatori a susținut tatonările de început ale regizoarei, obținându-se ceea ce vom remarca și în spectacolele sale dramatice: expresivitatea detaliului de comportament, aici privit cu umorul necesar.

Celelalte montări, cu actori, au fost și ele dramatizări libere, folosind pasaje și motive de roman. După *Moll Flanders* de Daniel Defoe, Olga Barabas a realizat un spectacol de o deosebită coeziune stilistică, în care cursivitatea narativă, cu tranziții în timp și spațiu, se îmbină cu songurile de comentariu. Un peisaj cu nori zbuciumați

este fundal pictural pentru reprezentarea meditativă a vieții lui Molly, concentrată pe un spațiu restrâns, vizualizată în câteva elemente concrete, pe muzică de clavecin. Economia și sugestivitatea expresivă sunt caracteristici regizorale. Interpreții (B. Fülöp Erzsebet, Berekméri Katalin, Katona Lászlo, Puskas Gyözö, Ulyhelyi Kinga) dau sens și emoție acțiunilor mărunte, le stilizează me-

morabil. Mișcările, atitudinile, proxemica pozițiilor (coregraf Florin Fieroiu) capătă un rost esențial atât pentru relația de moment, cât și pentru narativitatea spectacolului.

Dacă *Moll Flanders* este până la urmă o meditație despre cele inevitabil trecătoare (în final, gesturile tinereții sunt re-luate, eșuând fiziologic, la bătrânețe), *Alexanderplatz* (după Alfred Döblin) reflectează asupra destinului uman, asupra obstacolelor vieții. Cei doi interpreți (Mátray Lászlo și Váta Lorand, veniți de la Sf. Gheorghe) apar acum în „undeground”, pe un spațiu și mai redus, unde se remarcă printr-un joc complet, cu cântece, mișcări expresive, pași de dans. Regăsim monologul punctat de stări schimbătoare, violența tranzițiilor, pozițiile insolite, dar clar semnificative, „gestus”-ul definitor. Actorii introduc în joc puținul ce-l au: îmbrăcămintea, lădița de lemn sau șapca (împrumutată de la acordeonistul aflat pe scenă), reușind o caracterizare pe cât de simplă, pe atât de percutantă a personajelor înfățișate.

Au fost nouă spectacole de o surprinzătoare diversitate, ce nu pot fi aduse la același numitor, decât eventual, dacă le apreciem, ca o calitate comună, disponibilitatea preocupărilor profesionale și consistența căutărilor de expresivitate teatrală.